

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет Геології, географії, рекреації і туризму
Спеціальність 106 Географія
Освітня програма Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток,
Семестр другий
Форма навчання денна
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): магістр
Навчальна дисципліна: **Практикум з проблем регіонального розвитку**

ПОТОЧНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Всього 13 балів

П. І. Б. студента _____ Група _____
Одержана кількість балів _____ Підпис викладача _____

I. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ (всього 7,5 балів):

1. Організаційно-управлінською моделлю регіональної політики в Україні є:

- а) модель відносної автономності;
- б) агентська модель;
- в) комбінована (взаємодіюча) модель;
- г) модель нового регіоналізму.

2. Об'єктами регіональної політики є:

- а) населення;
- б) органи державної влади різних ієрархічних рівнів та органи місцевого самоврядування;
- в) територіальні спільноти;
- г) регіони.

3. Суб'єктами регіональної політики є:

- а) населення;
- б) регіональні органи влади різних ієрархічних рівнів та органи місцевого самоврядування;
- в) територіальні спільноти;
- г) регіони.

4. За особливостями і характером дії механізму й інструментів регіональної політики виділяють 4 її види. До якого з них відноситься регіональна політика України?

- а) стимулююча;
- б) компенсуюча;
- в) адаптуюча;
- г) протидіюча

5. В регіонах нового освоєння (піонерних регіонах) проводиться регіональна політика:

- а) стимулююча;
- б) компенсуюча;
- в) адаптуюча;
- г) протидіюча

6. Для розвинених країн світу характерна регіональна політика:

- а) стимулююча;
- б) компенсуюча;
- в) адаптуюча;
- г) протидіюча

7. Встановіть тип регіону за його визначенням: «це регіони, які раніше були високорозвиненими, але в умовах науково-технічного прогресу в результаті цілого ряду причин (низька конкурентоспроможність профільюючих галузей, руйнування виробничих зв'язків, переорієнтація розвитку економіки на інші галузі тощо), ці регіони стали відставати у своєму розвитку»:

- а) слаборозвинений регіон;
- б) стагнуючий регіон;
- в) депресивний регіон;
- г) відсталий регіон.

8. У 2014 р в Україні була прийнята «Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року», яка визначила теоретико-методичні основи проведення регіональної політики в Україні на наступні 5 років, в т.ч. були зазначені 3 цілі (пріоритети) регіональної політики України. Що це за цілі? Виберіть зайвий варіант:

- а) підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів;
- б) територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток;
- в) ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку;
- г) підвищення якості життя населення;

9. Виберіть правильне твердження щодо регіональної політики в Україні:

- а) за механізмом реалізації виділяють наступні види регіональної політики – фінансову (допомога, пільги, штрафи, субсидії тощо), адміністративну (дозволи, заборони, заохочення тощо), інфраструктурну (спорудження доріг, ЛЕП тощо) та ін.;
- б) за засобами реалізації виділяють автоматичну, проблемну і цільову регіональну політику;
- в) автоматична регіональна політика здійснюється шляхом розподілу матеріально-технічних і фінансових ресурсів за певною (загальною для всіх) формулою;
- г) проблемна регіональна політика здійснюється шляхом виділення матеріально-технічних і фінансових ресурсів за конкретними регіонами, а цільова – за спеціальними програмами.

10. Регіональна політика в Україні заснована на ряді принципів, серед яких одним з найважливіших є принцип субсидіарності. Його сутність полягає в тому, що:

- а) розробка і реалізація регіональної політики повинні здійснюватися на основі ранжування розв'язуваних питань, виділення першочергових заходів, які мають важливе значення для регіону;
- б) регіональна політика, будучи частиною загальнодержавної та регіональної стратегії, не повинна їй суперечити. Необхідно свято дотримуватися верховенства Конституції України і законів над місцевими указами, постановами, законами, політичними рішеннями;
- в) в державі формується багаторівнева система управління, в якій на вищий рівень передаються тільки ті повноваження, які неможливо ефективно реалізувати на нижчих рівнях. Вищий рівень управління може втручатися в дії нижчого лише тоді, коли останній явно проявив свою нездатність до ефективного управління;
- г) розробка і реалізація регіональної політики, прийняття управлінських рішень здійснюються лише в тому випадку, якщо приносять соціальний, економічний і екологічний ефект регіонального розвитку.

11. Можна виділити 5 стратегічних альтернатив розвитку старопромислових регіонів і монофункціональних міст – адаптація до зовнішнього середовища, інноваційна активність, дотування і субсидування, розселення та орієнтація на сферу послуг. Визначте НЕправильну відповідність між назвою стратегічної альтернативи розвитку старопромислових регіонів і монофункціональних міст та заходами, які проводять в рамках кожної з них:

- а) *адаптація до зовнішнього середовища*: базується на сформованій галузевої спеціалізації; модернізація існуючих виробництв; орієнтація виробництва на нові ринкові ніші; виявлення «точок зростання»; зміна організаційної структури підприємств у бік більш гнучкої;
- б) *орієнтація на сферу послуг*: відмова від розвитку виробничої сфери; підтримка мономіст за допомогою державних субсидій і дотацій; «ручне» керівництво регіональним господарством; створення механізму контролю над витрачанням виділених бюджетних коштів;
- в) *розселення*: ліквідація виробництв; переселення населення в більш благополучні райони; сприяння населенню в пошуку нових робочих місць; забезпечення вихідної допомоги працівникам закритих підприємств;
- г) *інноваційна активність*: розвиток принципово нових високотехнологічних галузей; створення диверсифікованих інноваційних кластерів; розвиток науково-дослідницьких інститутів; винос важкої промисловості в передмістя; реалізація проактивної екологічної політики.

12. Регіони, у розвитку яких виникає ряд несприятливих обставин постійного або тимчасового характеру (занепад економіки, соціально-політичні та етнічні конфлікти, масштабні техногенні аварії або стихійні природні явища тощо), не здатні самотійно вирішити свої соціально-економічні проблеми (або реалізувати свій високий потенціал) і потребують активної підтримки з боку держави, – це:

- а) слаборозвинені регіони;
- б) стагнуючі регіони;
- в) відсталі регіони;
- г) проблемні регіони.

13. Це територія тривалого й активного промислового освоєння, що характеризується комплексом соціально-економіко-екологічних проблем і вимагає структурної трансформації та модернізації виробництва відповідно з новими технологічними укладами. Основна проблема регіонів такого типу – надлишок виробничих потужностей, представлених великими підприємствами із застарілими обладнанням і технологіями:

- а) слаборозвинений регіон;
- б) старопромисловий регіон;
- в) монофункціональний регіон;
- г) відсталий регіон.

14. Серед проблемних регіонів виділяють слаборозвинені (відсталі) і депресивні. Ці типи регіонів мають як схожі, так і відмінні риси. Нижче наведені властивості, характерні для обох типів проблемних регіонів. Виберіть ту характеристику, яка характерна тільки для депресивних регіонів:

- а) показники соціально-економічного розвитку нижче середніх по країні, тривала стагнація або занепад економіки, занепад виробництва;
- б) низький рівень науково-технічного прогресу, технологічна відсталість;
- в) низький рівень реальних доходів населення, висока питома вага бідного населення, різке соціальне розшарування населення;
- г) в минулому – високорозвинені регіони, тому мають значний виробничий потенціал, досить розвинену інфраструктуру, якісні трудові ресурси.

15. Нижче наведені приклади проблемних регіонів світу: Рурський і Саарський в Німеччині; Верхньо-Сілезький в Польщі; Північний район, Ельзас і Лотарингія у Франції; провінція Штирія в Австрії; Південний Уельс, Ланкашир, Йоркшир, Західний Мідленд у Великобританії; Донбас і Придніпров'я в Україні; текстильні райони Центральної Росії, Кузбас, Урал; «іржавий пояс» в США, район Моравії – Сілезії в північно-східній частині Чехії і Північно-Західний район та інші. До якого типу проблемних регіонів відносяться ці регіони?

- а) слаборозвинені регіони;
- б) старопромислові регіони;
- в) монофункціональні регіони;
- г) відсталі регіони;

II. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ (всього 5,5 балів):

1. Перерахуйте відомі Вам теорії і концепції регіонального розвитку (не менше 10-ти). Наведіть основні положення однієї з них (на вибір) (2 бали).
2. Перерахуйте моделі регіонального розвитку. Дайте стислу характеристику однієї з них (на вибір) (2 бали).
3. Побудуйте схему класифікації проблем регіонального розвитку за 3-4 критеріями (1,5 бали)

Затверджено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства імені Костянтина Немця 26 серпня 2024 року, протокол № 9.

Завідувач кафедри

проф. Немець Л. М.

Викладач

доц. Гусева Н. В.